

UCHWAŁA Nr
Rady Gminy Włodowice
z dnia

w sprawie : przyjęcia aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku.

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art.7 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 506)

Rada Gminy Włodowice
uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjąć aktualizację Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Włodowice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy

Stanisław Ibek

UZASADNIENIE

w sprawie przyjęcia aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032.

Rada Ministrów w dniu 14 lipca 2009 roku uchwaliła „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”, który to nakłada na samorządy gminne zadania polegające na przygotowaniu i aktualizacji gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Celem programów jest:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Głównymi założeniami programu jest realizacja zadań w zakresie usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, określenie harmonogramu realizacji zadań oraz określenie kierunku działań na pozyskanie dofinansowania ze źródeł zewnętrznych. Przyjęcie dokumentu z bieżącymi danymi stanowić będzie podstawę do wystąpienia z wnioskiem do odpowiednich instytucji celem pozyskania środków finansowych, które umożliwią dotowanie osób fizycznych planujących usunięcie wyrobów zawierających azbest ze swych nieruchomości.

Na podstawie art. 39 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.2081 ze zm.), Wójt Gminy Włodowice poinformował o przystąpieniu do opracowania dokumentu pn. aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku”. Termin o możliwości zapoznania się z ww projektem Planu oraz składaniu uwag i wniosków w formie pisemnej, ustnej do protokołu oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym ustalono od 09.04.2019r. do 02.05.2019r. w Urzędzie Gminy Włodowice ul. Krakowska 26, 42-421 Włodowice w godzinach pracy Urzędu lub na adres e-mail: urząd@wlodowice.pl . W wyżej podanym terminie nie złożono żadnej uwagi ani wniosku.

Biorąc pod uwagę powyższe zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

Skutki finansowe: brak.

Włodowice 31.05.2019r.

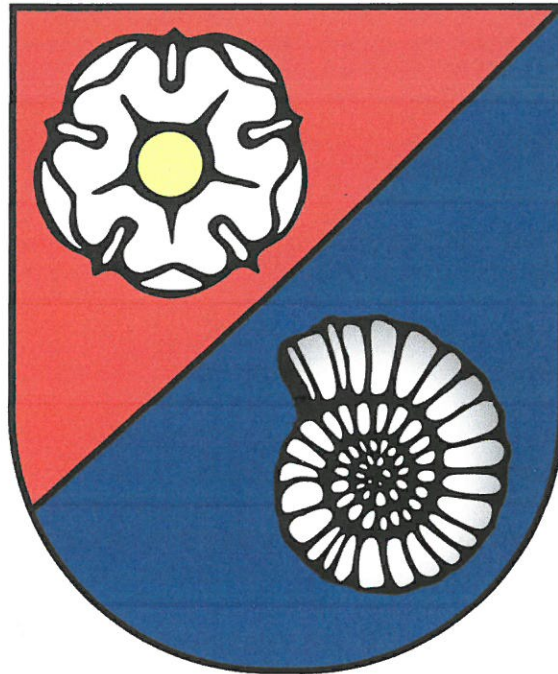
Sporządziła:

INSPEKTOR
ds. GOSPODARKI GRUNTAMI ROLNICTWA
I OCHRONY ŚRODOWISKA

Ewa Miskiewicz

WÓJT GMINY
Adam B. Szumukier

Gmina Włodowice

**AKTUALIZACJA PROGRAMU USUWANIA
AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST Z TERENU GMINY WŁODOWICE
NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ
DO 2032 ROKU**

Program zgodny z:

Włodowice, marzec 2019 r.

TYTUŁ OPRACOWANIA:	AKTUALIZACJA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY WŁODOWICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO 2032 ROKU
Zamawiający:	Gmina Włodowice ul. Krakowska 26 42-421 Włodowice
Wykonawca:	IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. K. ul. Barbary 21a 40-053 Katowice IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. K. 40-053 Katowice, ul. Barbary 21A tel. 32 209-12-41 / fax 32 757-09-30 NIP 634-27-79-024
Zespół autorski:	mgr inż. Marta Majka mgr inż. Zuzanna Potępa-Błędzińska mgr inż. Bożena Kuzio-Wasilewska GŁÓWNY SPECJALISTA ds. ochrony środowiska <i>M. Majka</i> mgr inż. Marta Majka
Sfinansowane ze środków:	Budżet Gminy

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie.....	5
2. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.....	6
3. Przepisy prawne dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.....	10
3.1. Najważniejsze ustawy i rozporządzenia dotyczące azbestu i usuwania wyrobów zawierających azbest	10
3.2. Obowiązki właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zawierających azbest oraz procedury postępowania.....	12
3.3. Ewidencja odpadów niebezpiecznych	14
3.4. Transport odpadów niebezpiecznych.....	15
3.5. Unieszkodliwianie poprzez składowanie odpadów niebezpiecznych	16
4. Ocena stanu aktualnego w zakresie azbestu.....	18
4.1. Ogólna charakterystyka Gminy Włodowice	18
4.2. Informacje o programach, planach dotyczących usuwania azbestu na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym.....	22
4.3. Ocena realizacji działań w zakresie odpadów zawierających azbest	24
4.4. Wyniki pomiarów stężeń włókien azbestu	25
4.5. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest.....	26
4.5.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w Gminie Włodowice w podziale na sołectwa	26
4.5.2. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj zabudowy oraz w podziale na rodzaj wyrobu	27
4.5.3. Ocena stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.....	28
4.5.4. Oszacowanie kosztów usunięcia azbestu	29
5. Cele i zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.....	30
6. Finansowanie zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest	31
7. Harmonogram realizacji Programu	32
8. Sposób monitoringu programu	33
9. Podsumowanie	34
10. Literatura	35
11. Załączniki	35

SPIS TABEL:

Tabela 1. Istniejące składowiska odpadów zawierających azbest w województwie śląskim ..	17
Tabela 2. Zestawienie pomników przyrody na terenie Gminy Włodowice	21
Tabela 3. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach na terenie Gminy Włodowice.....	27
Tabela 4. Ilość wyrobów azbestowych w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj wyrobu ..	27
Tabela 5. Ilość wyrobów azbestowych w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj zabudowy.....	28
Tabela 6. Ilość wyrobów azbestowych w Gminie Włodowice w podziale na stopień pilności działań naprawczych	29
Tabela 7. Oszacowane koszty usunięcia wyrobów azbestowych.....	29
Tabela 8. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu.....	32
Tabela 9. Wskaźniki monitoringu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.....	33

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Procedura 1 bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	13
Rysunek 2. Procedura 2 bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	14
Rysunek 3. Mapa obszaru Natura 2000 na terenie Gminy Włodowice.....	20

1. Wprowadzenie

Podstawą wykonania niniejszego opracowania pn. „Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku” jest umowa Nr R.V.602.001.2019 zawarta w dniu 01 lutego 2019 r. pomiędzy Gminą Włodowice z siedzibą w Włodowicach przy ul. Krakowskiej 26, 42-421 Włodowice a IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Katowicach przy ul. Barbary 21a, 40-053 Katowice.

Wyroby zawierające azbest po ich usunięciu z miejsca występowania stają się odpadami, które muszą zostać zakwalifikowane do grupy odpadów niebezpiecznych. Gospodarka nimi wymaga prawidłowego prowadzenia oraz szczególnej kontroli.

Zasady postępowania z odpadami azbestowymi reguluje szereg przepisów m.in. ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017 r., poz. 2119, t.j.), ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 t.j. ze zm.), ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 r., poz. 992, t.j. ze zm.) oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze.

Najważniejszym jednak dokumentem określającym organizację i przebieg wycofania azbestu z gospodarki jest „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjęty Uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

Program ten utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Program ten grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym. Na poziomie lokalnym zadania realizują samorzady gminne.

2. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest

Azbest to ogólna nazwa minerałów włóknistych z grupy serpentynów i amfiboli. Nazwa ta wywodzi się od greckiego słowa „*asbestos*” i oznacza „niewygasający” lub „niezniszczalny”. Cechą charakterystyczną włókien azbestowych jest możliwość ich rozszczepiania się na mniejsze fragmenty. Dopiero w XX w. azbest stał się surowcem powszechnie stosowanym. Prawdziwy przełom w jego stosowaniu nastąpił w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. Odkryto wówczas złoża chryzotyłu i tremolitu we Włoszech. Początkowo używano go do wyrobów niepalnej papy, a następnie znalazł szerokie zastosowanie jako różnego rodzaju izolacje. Szacuje się, że wyprodukowano około 5 tysięcy różnych rodzajów produktów, które zawierają w swoim składzie azbest. Dzięki od dawna znanej i cenionej odporności na wysoką temperaturę, trzy minerały azbestowe zyskały popularność i szerokie zastosowanie w gospodarce światowej. Są to:

- chryzotyl (azbest biały) - najbardziej rozpowszechniony,
- krokidolit (azbest niebieski) - wykorzystywany w mniejszym stopniu,
- amosyt (azbest brązowy) - najrzadziej stosowany.

Specyficzne właściwości azbestu - niepalność, wytrzymałość mechaniczna i termiczna oraz elastyczność sprawiły, że azbest znalazł szerokie zastosowanie w różnego rodzaju technologiach przemysłowych. Po nagrzaniu do 350°C odporność mechaniczna włókien azbestu spada zaledwie o 20% (spowodowane to jest usunięciem części wody). Natomiast po przyjęciu wody z wilgotnego otoczenia wraca do poprzedniego stanu. Dopiero temperatura ponad 700°C powoduje całkowite odparowanie wody i nieodwracalne zniszczenie materiału (włókna tracą elastyczność i zaczynają się kruszyć).

W latach 80-tych stwierdzono, że oprócz pozytywnych właściwości azbest posiada również negatywne cechy. Gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwość uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia wówczas wyroby azbestowe zaczynają stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Najczęściej dochodzi do tego przy obróbce mechanicznej płyt np. podczas cięcia, kruszenia lub przy naruszeniu struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału i wpływem warunków atmosferycznych. Badania dowiodły rakotwórcze działanie włókien azbestu, które przedostają się do organizmu wraz z wdychanym powietrzem. Są to włókna grubości mniejszej niż 3 μm , długości większej niż 45 μm (proporcja - długość: średnica > 3:1). Wdychanie azbestu może być przyczyną groźnych chorób, w tym azbestozy (pylicy azbestowej), zmian opłucnowych, międzybłonniaka opłucnej oraz raka płuc. Choroby te mają długi okres inkubacji i mogą ujawnić się nawet po 30 latach od chwili wchłonięcia włókien.

Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest, w zależności od ich rodzaju można podzielić na dwie klasy:

- klasa I - obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 , które definiowane są jako „miękkie” (słabo spoiste) i zawierają powyżej 20% azbestu, a także małą ilość lepiszcza. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do środowiska. Do wyrobów tego typu zaliczane są wyroby tekstylne z azbestu takie jak, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe oraz materiały i wykładziny cierne,
- klasa II - obejmuje wyroby o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 , które definiowane są jako „twarde” i zawierają poniżej 20% azbestu. W przypadku

uszkodzenia tego typu wyrobu emisja włókien azbestu do środowiska jest znacznie niższa niż w przypadku wyrobów z klasy I. Do tego typu wyrobów zaliczane są płyty azbestowo-cementowe faliste, płyty azbestowo-cementowe „karo” oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo-cementowe tj. rury wodociągowe i kanalizacyjne, a także przewody kominowe i zsypy.

Klasyfikacja odpadów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest z chwilą ich usunięcia z miejsca występowania stają się odpadami. Zostały one zakwalifikowane do grupy odpadów niebezpiecznych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923). Należą do nich:

- odpady azbestowe z elektrolizy o kodzie 06 07 01* ,
- odpady z przetwarzania azbestu o kodzie 06 13 04* ,
- odpady zawierające azbest o kodzie 10 11 81* ,
- odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych o kodzie 10 13 09* ,
- opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi o kodzie 15 01 11* ,
- okładziny hamulcowe zawierające azbest o kodzie 16 01 11* tj. wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- zużyte urządzenia zawierające wolny azbest o kodzie 16 02 12* ,
- materiały izolacyjne zawierające azbest o kodzie 17 06 01* tj. izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest, szczeliwa azbestowe, taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki, wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych, papier i tektura, otuliny azbestowo-cementowe, płyty ognioochronne,
- materiały budowlane zawierające azbest o kodzie 17 06 05* tj. płyty azbestowo-cementowe płaskie, płyty azbestowo-cementowe faliste, rury i złącza azbestowo-cementowe, kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin).

Odpadami zawierającymi azbest są również:

- sorbenty, materiały filtracyjne (w tym oleje nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) o kodzie 15 02 02* tj. ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem,
- inne odpady z budowy, remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne o kodzie 17 09 03* tj. papy, kity, masy hydroizolacyjne, płytki PCV zawierające azbest,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki o kodzie 20 01 35* tj. sprzęt gospodarstwa domowego zawierający izolacje azbestowe.

Zastosowanie azbestu

Azbest znalazł szerokie zastosowanie w różnego rodzaju technologiach przemysłowych, budownictwie i energetyce, a także w transporcie. W Polsce największe ilości azbestu zużywano w różnych procesach produkcyjnych w latach 70-tych ok. 100 tys. Mg rocznie, natomiast w latach 80-tych ilość zużywanych wyrobów zmniejszyła się do około 60 tys. Mg, z kolei na początku lat 90-tych do 30 tys. Mg.

Budownictwo

Najwięcej wyrobów azbestowych wykorzystano w budownictwie i do produkcji materiałów budowlanych tj. 85% z całości wytworzonych wyrobów. Z szacunkowych ocen wynika, że w Polsce na dachach i fasadach budynków znajduje się obecnie około 1,35 mld m² płyt azbestowo-cementowych, co stanowi prawie 15 mln Mg. Innym rodzajem wyrobów azbestowych stosowanych w budownictwie zarówno mieszkaniowym jak i przemysłowym są rury azbestowo-cementowe, których ilość szacuje się na poziomie około 600 tys. Mg. Z danych zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” wynika, że największe nagromadzenie wyrobów z azbestem występuje na terenie województw mazowieckiego i lubelskiego (około 2 mln Mg). Duże ilości tych wyrobów znajdują się także na terenie województw łódzkiego, wielkopolskiego i podlaskiego oraz małopolskiego. Najmniej wyrobów z azbestem występuje w województwach opolskim, lubuskim i zachodniopomorskim (do 0,5 mln Mg).

Energetyka

W przemyśle energetycznym wyroby zawierające azbest stosowano w:

- kominach o dużej wysokości (dylatacje wypełnione sznurem azbestowym),
- chłodniach kominowych (płyty azbestowo-cementowe w zraszalnikach i w obudowie wewnętrznej chłodni),
- chłodniach wentylatorowych w obudowie wewnętrznej chłodni oraz w rurach odprowadzających parę,
- zraszalnikach itp. (w formie izolacji cieplnej ze sznura azbestowego),
- w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowo-gipsowe).

Ilość płyt azbestowo-cementowych zabudowanych w chłodniach kominowych oraz wentylatorowych szacuje się na ponad 300 tys. Mg.

Transport

Azbest stosowano do termoizolacji i izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, tramwajach, wagonach, metrze (maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielni elektrycznych), w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowicą, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych - sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest w kolejnictwie, w przemyśle lotniczym i stoczniowym, np. na statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień, wymagających zwiększonej odporności na wysoką temperaturę.

Przemysł chemiczny

Z azbestu wykonane są przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru. Ponadto azbest występuje w hutach szkła (np. w wałach ciągnących).

Źródła narażenia na działanie azbestu

Ogólne źródła narażenia na działanie azbestu można podzielić na źródła związane z narażeniem niezawodowym i zawodowym człowieka. Narażenie niezawodowe człowieka na działanie azbestu może występować w następujących przypadkach:

- na terenach sąsiadujących z terenami przemysłowymi, w których stosowane są wyroby zawierające azbest,
- na terenach sąsiadujących z dzikimi składowiskami odpadów zawierających azbest, nieprawidłowo prowadzonymi składowiskami odpadów zawierających azbest oraz składowiskami odpadów komunalnych gdzie nielegalnie deponuje się odpady zawierające azbest,
- u członków rodzin pracowników nieprzestrzegających przepisów i zasad bezpieczeństwa przy usuwaniu, demontażu, transporcie i składowaniu wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- w obiektach i pomieszczeniach w wyniku użytkowania wyrobów zawierających azbest stosowanych jako izolacje ognioodporne, akustyczne, wentylacyjne i klimatyzacyjne,
- w obszarach wiejskich i miejskich w wyniku uszkodzeń mechanicznych oraz korozji ścian osłonowych i pokryć dachowych zawierających azbest,
- w obszarach wiejskich i miejskich przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu.

Narażenie zawodowe na działanie azbestu może wystąpić w następujących sytuacjach:

- podczas poboru prób do badań wyrobów azbestowych,
- w trakcie zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- podczas demontażu i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podczas unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- w trakcie pakowania odpadów azbestowych,
- w trakcie załadunku lub rozładunku odpadów azbestowych.

Wpływ azbestu na organizm człowieka

Wpływ azbestu na organizm człowieka związany jest bezpośrednio z wnikaniem włókien azbestowych do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy. Włókna azbestu gromadzą się i zalegają w płucach. Występuje także w niewielkim stopniu wchłanianie azbestu przez skórę.

Największe zagrożenie dla zdrowia ludzi przejawia azbest w formie włókien respirabilnych. Włókna te mają grubość nie większą niż 3 μm przez co trafiają do pęcherzyków płucnych. Najbardziej niebezpiecznym rodzajem azbestu dla organizmu człowieka jest azbest niebieski, czyli krokidolit, jednak wszystkie rodzaje przyjęto jako kancerogenne.

Szczególna szkodliwość krokidolitu spowodowana jest faktem, iż ten gatunek azbestu nie ulega zmianom w środowiskach biologicznych. W odróżnieniu od azbestu niebieskiego, azbest biały, czyli chryzotyl podlega częściowemu rozpuszczeniu w płynach fizjologicznych przez co jego szkodliwość jest mniejsza.

W wyniku przedostania się do organizmu ludzkiego pyłu azbestowego przez układ oddechowy mogą nastąpić takie zmiany chorobowe jak:

- pylica azbestowa - azbestoza,
- nowotwory złośliwe - rak płuc i opłucnej,
- zgrubienia opłucnej.

3. Przepisy prawne dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Szczegółowe wymagania, zasady użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest zostały szeroko uregulowane w krajowych przepisach prawnych. Poniżej przytoczono najbardziej istotne ustawy i rozporządzenia dotyczące azbestu i usuwania wyrobów zawierających azbest.

3.1. Najważniejsze ustawy i rozporządzenia dotyczące azbestu i usuwania wyrobów zawierających azbest

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017 r., poz. 2119, t.j.), która zakazuje wprowadzania na terytorium Polski wyrobów zawierających azbest, azbestu, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Ustawa zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce, natomiast pozostał problem usunięcia zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 r., poz. 799 tj. ze zm.), która określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z niniejszą ustawą azbest należy do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Substancje te powinny podlegać sukcesywnej eliminacji. Występowanie substancji zawierających azbest powinno zostać udokumentowane, a informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania powinny być przekazane do wojewody, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do ustawy Prawo ochrony środowiska.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2018 poz. 992, t.j. ze zm.), która reguluje gospodarkę odpadami niebezpiecznymi, w tym zawierającymi azbest, które są elementem systemu gospodarki odpadami, a także istotną częścią planów województw oraz planu krajowego. W świetle cytowanej ustawy o odpadach (z dniem wejścia w życie) wygasły decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi i decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami. Nowe regulacje nie przewidują już obowiązku uzyskiwania ww. decyzji. Regulacja ta dotyczy również wytwórców odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw (wytwórcą jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej). Oznacza to, że firmy świadczące usługę w zakresie usuwania azbestu (poza instalacjami) nie muszą posiadać ww. decyzji, jednak są zobowiązane do przestrzegania przepisów ustawy o odpadach w zakresie postępowania z wytworzonymi odpadami.
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 169), która określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, a także wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z przewozem oraz organy właściwe do sprawowania kontroli w tym zakresie.

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31) zgodnie, z którym wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest dopuszcza się nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450 t.j.). Zgodnie z rozporządzeniem, informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649) wraz ze zmianą rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089), które określa:
 - obowiązki właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcy nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej, w zakresie sporządzania oceny stanu tych wyrobów,
 - obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie: uzyskania odpowiedniej decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi albo złożenia organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytwarzanymi odpadami, a także przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i posiadania niezbędnych zabezpieczeń,
 - sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest,
 - warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania,
 - wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824), które określa zakres i program szkolenia pracowników, którzy w związku z wykonywanymi pracami są lub mogą być narażeni na działanie pyłu azbestu oraz osób kierujących takimi pracownikami i pracodawców.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 25) w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest.

Szczegółowy wykaz przepisów prawnych zamieszczono w zał. 1.

3.2. Obowiązki właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zawierających azbest oraz procedury postępowania

Istotnym zagadnieniem dotyczącym użytkowania wyrobów zawierających azbest jest niedopuszczenie do ich wykorzystania w sposób umożliwiający emisję włókien azbestu do środowiska. Usuwane wyroby azbestowe powinny być zastępowane wyrobami niezawierającymi tego surowca.

Aktualne regulacje prawne obligują właścicieli, zarządców i użytkowników wieczystych nieruchomości, a także obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innego miejsca zawierającego azbest do:

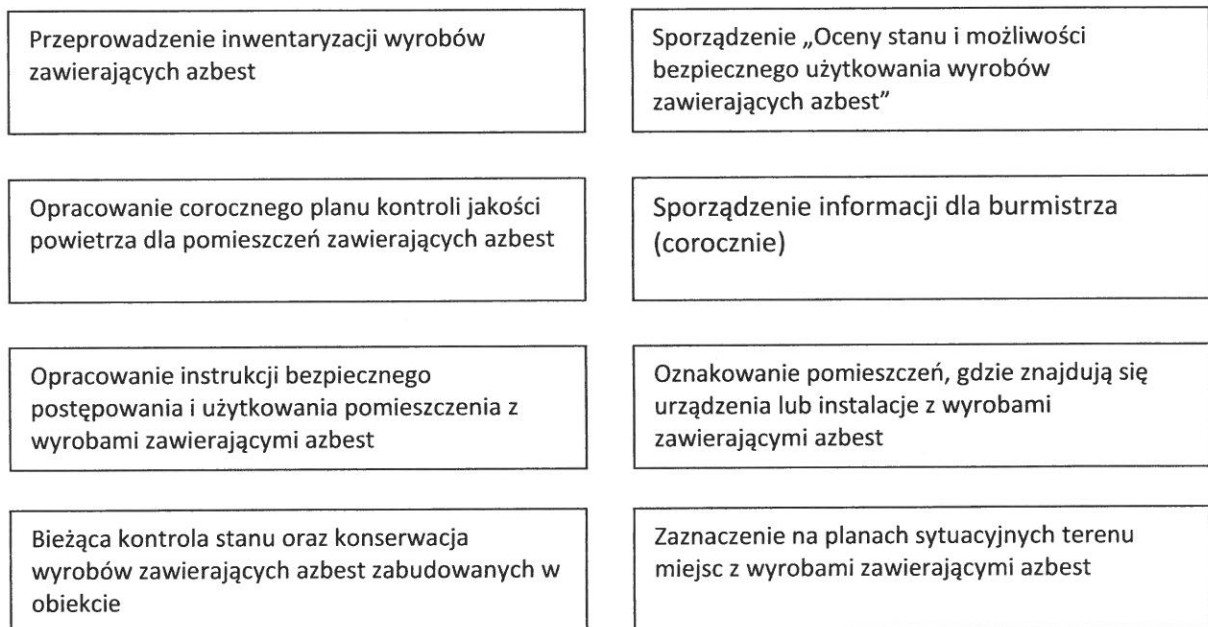
- okresowych kontroli stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów (ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Ocena ta kwalifikuje wyroby zawierające azbest na podstawie przyjętej punktacji do jednej z trzech kategorii działań:
 - I stopień pilności - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie,
 - II stopień pilności - ponowna ocena w czasie 1 roku,
 - III stopień pilności - ponowna ocena w czasie 5 lat,
- usuwania wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany lub naprawy,
- sporządzania corocznego planu kontroli jakości powietrza obejmującego pomiar stężenia azbestu dla pomieszczenia, w którym znajdują się wyroby z azbestem,
- przeglądu i oznakowania miejsc wykorzystywania wyrobów azbestowych według ustalonych zasad,
- sporządzania inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na danym terenie,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (przedsiębiorcy) lub burmistrzowi (osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami) corocznej aktualizacji danych o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania oraz wyrobach, których wykorzystanie zostało zakończone,
- zgłoszenia zamiaru prowadzenia prac związanych z zabezpieczaniem lub usuwaniem wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu.

W przypadku prowadzenia prac rozbiórkowych, remontowych, modernizacyjnych i termomodernizacyjnych, które mogą być prowadzone w celu eliminacji azbestu wbudowanego w elementy konstrukcyjne i izolacyjne obiektów budowlanych, przed ich rozpoczęciem, zarządca budynku powinien zlecić ornitologowi inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych, w szczególności jerzyka (*Apus opus*). Jerzyk objęty jest ochroną gatunkową ścisłą, na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 t.j.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 r., poz. 2183). W sytuacji, gdy zniszczenie schronienia jerzyka jest konieczne, należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie stosownego zezwolenia oraz zapewnić temu gatunkowi zastępcze miejsca lęgowe. Podczas remontu czy termomodernizacji budynku należy zawieszać budki lęgowe dla tych ptaków w miejscach, gdzie dotychczas miały one swoje lęgi.

Zgodnie z ww. ustawą oraz rozporządzeniem, w stosunku do ptaków obowiązuje zakaz zabijania, okaleczania, chwytania, niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych, niszczenia gniazd i innych schronień oraz umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Dopuszcza się odstępstwo od zakazu usuwania gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, ale tylko od dnia 16 października do końca lutego, czyli przed kolejnym okresem lęgowym. Usuwanie nowopowstałych gniazd w rozpoczętym okresie lęgowym należy traktować jako rażące naruszenie obowiązujących przepisów. Działania takie można prowadzić jedynie po uzyskaniu zwolnienia z zakazów, które w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą wydaje Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, a w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Podobne działania należy przeprowadzić w stosunku do nietoperzy mogących mieć swoje siedliska w budynkach.

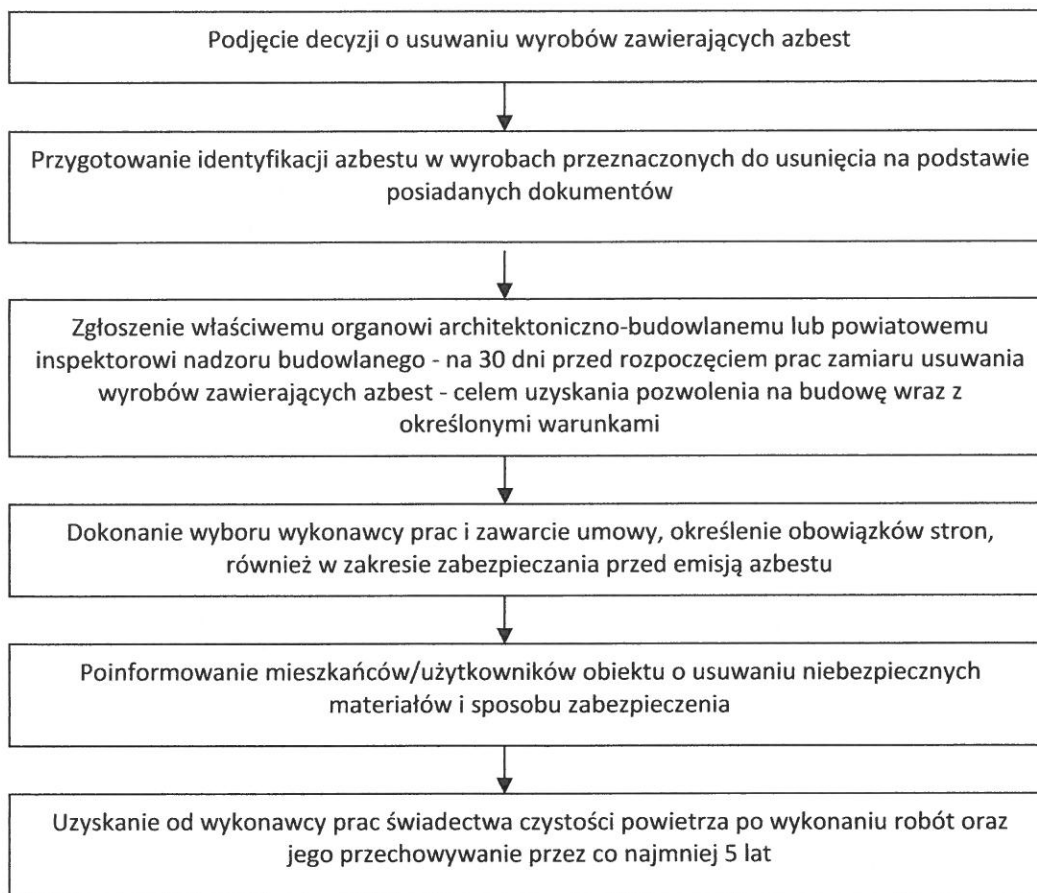
Procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Obowiązki właścicieli i zarządców będących także użytkownikami wyrobów zawierających azbest zawarto w dwóch procedurach postępowania (1 i 2), przedstawionych na rys. 1 i rys. 2. Procedura 1 określa obowiązki i zasady postępowania właścicieli i zarządców przy użytkowaniu budynków, budowli, instalacji, urządzeń i obiektów oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Natomiast procedura 2 określa obowiązki i postępowanie powyższych podmiotów przy usuwaniu wyrobów azbestowych tzn. przed i podczas wykonywania prac.

Rysunek 1. Procedura 1 bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Źródło: Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych wraz ze zmianami wynikającymi z Rozporządzenia Ministra Gospodarki (Dz. U. z 2010 r., Nr 162, poz. 1089)

Rysunek 2. Procedura 2 bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Źródło: Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych wraz ze zmianami wynikającymi z Rozporządzenia Ministra Gospodarki (Dz. U. z 2010 r. Nr 162, poz. 1089)

3.3. Ewidencja odpadów niebezpiecznych

Posiadacz odpadów (wytwórca), czyli wykonawca prac w kontakcie z azbestem jest obowiązany do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów i listą odpadów niebezpiecznych. Ewidencję, prowadzi się z zastosowaniem następujących dokumentów ewidencji odpadów:

- karty ewidencji odpadu niebezpiecznego, prowadzonej dla każdego rodzaju odpadu odrębnie,
- karty przekazania odpadu.

Dokumenty ewidencji odpadów powinny zawierać następujące dane: imię i nazwisko, adres zamieszkania lub nazwę i adres siedziby posiadacza odpadów. Wzory ww. dokumentów przedstawiono w zał. 2.

Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad od innego posiadacza, jest obowiązany potwierdzić przejęcie odpadu na karcie przekazania odpadu, wypełnionej przez posiadacza, który przekazuje ten odpad. Kartę przekazania odpadu sporządza się w odpowiedniej liczbie egzemplarzy, po jednej dla każdego z posiadaczy oraz dla prowadzącego transport odpadów.

Posiadacz odpadów ma obowiązek przechowywać dokumenty sporządzone na potrzeby ewidencji przez okres 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym sporządzono te dokumenty.

Posiadacz odpadów prowadzący ewidencję odpadów jest obowiązany sporządzić na formularzu zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi. Zbiorcze zestawienie danych powinno zawierać następujące informacje: imię i nazwisko, adres zamieszkania lub nazwę i adres siedziby posiadacza odpadów. Zbiorcze zestawienia danych posiadacz odpadów jest obowiązany przekazać marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania lub zbierania w terminie do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy.

3.4. Transport odpadów niebezpiecznych

Obowiązek odpowiedniego przygotowania do transportu odpadów zawierających azbest spoczywa na wytwórcy odpadów. Należy uniemożliwić emisję włókien azbestu do środowiska, również w trakcie jego transportu poprzez:

- szczelne opakowanie wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej 1000 kg/m^3 w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm,
- szczelne opakowanie wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, po ich uprzednim zestaleniu przy użyciu cementu,
- szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie ich umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie,
- utrzymanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowania do transportu,
- magazynowanie przygotowanych do transportu odpadów w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Zgodnie z ustawą o odpadach wytwórca odpadów transportujący je na składowisko nie jest zobowiązany do uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów, natomiast posiadacz odpadów prowadzący działalność w zakresie zbierania lub transportu jest zobowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności.

Zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać firmie transportującej miejsce odbioru odpadów, a także posiadacza odpadów, do którego należy te odpady dostarczyć, natomiast firma transportująca jest zobowiązana dostarczyć odpady azbestowe do posiadacza, który został mu wskazany przez zlecającego.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przyjęcia odpadu,
- usunięcie ze skrzyni ładunkowej pojazdu elementów mogących uszkodzić opakowanie odpadów,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie stabilności umocowania ładunku z odpadami w pojeździe.

Przy przewozach towarów, w tym odpadów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). W Oświadczeniu Rządowym z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej

międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), w załączniku A dział 3.3 zawarto przepisy szczególne dotyczące niektórych materiałów lub przedmiotów, w tym także azbestu. Zgodnie z zapisem w poz. 168 azbest, który jest związany lepiszczem naturalnym lub sztucznym (np. cementem) w sposób uniemożliwiający uwolnienie podczas przewozu włókien azbestu łatwych do wchłaniania drogą oddechową nie podlega przepisom ADR. Wyroby zawierające azbest, które nie spełniają powyższego warunku, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli są zapakowane w taki sposób, że nie jest możliwa emisja włókien do środowiska.

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Załadunek opakowanych odpadów do dokładnie oczyszczonej skrzyni ładunkowej pojazdu, a następnie ich rozładunek powinien odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Brak odpowiedniego oznakowania odpadów zawierających azbest lub uszkodzone opakowanie stanowią powód odmowy przyjęcia odpadów. Opakowane odpady powinny być ułożone i umocowane na samochodzie w sposób uniemożliwiający ich przesuwanie się w czasie przewozu lub wypadnięcie z pojazdu, a cały ładunek należy dokładnie zabezpieczyć folią lub plandeką przed uszkodzeniem. W przypadku stwierdzenia po wyładunku pozostałości po przewożonych odpadach należy niezwłocznie je usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

3.5. Unieszkodliwianie poprzez składowanie odpadów niebezpiecznych

Usuwane odpady azbestowe należy składować na składowiskach odpadów niebezpiecznych przeznaczonych wyłącznie do tego celu lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione są warunki techniczne do bezpiecznego składowania odpadów. Na wyżej wymienionych składowiskach składowane są odpady o kodach 17 06 01* i 17 06 05*. Odpady te mogą być składowane razem w jednej kwaterze.

Składowiska odpadów niebezpiecznych lub wydzielone kwatery na terenie innych składowisk przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów azbestowych w postaci nieprzekształconej, buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska.

Zarządzający składowiskiem powinien potwierdzić odbiór i przyjęcie odpadów na składowisko na karcie przekazania odpadów.

Czynności związane ze składowaniem odpadów azbestowych należy wykonywać w sposób zabezpieczający przed emisją włókien i pyłu azbestowego do powietrza. Podstawowe zadanie polega na niedopuszczeniu do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania te muszą być zdejmowane z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układane w kwaterze składowiska zgodnie z technologią zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów, kompaktowanie odpadów zawierających azbest ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów. Warstwa zeskladowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez pokrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm.

Składowanie powinno być zakończone na poziomie dwóch metrów poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko należy wypełnić gruntem do poziomu terenu. Zarządzający składowiskiem powinien wówczas złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części. Na koronie składowisk, w tym odpadów niebezpiecznych nie mogą być wykonywane przez okres 50 lat od dnia zamknięcia budynki, wykopy, instalacje naziemne i podziemne, z wyłączeniem instalacji związanych z funkcjonowaniem składowiska.

Aktualny wykaz funkcjonujących w województwie śląskim składowisk odpadów niebezpiecznych zawierających azbest przedstawiono w tab. 1.

Tabela 1. Istniejące składowiska odpadów zawierających azbest w województwie śląskim

Lp.	Nazwa i lokalizacja składowiska	Całkowita pojemność składowiska	Wolna pojemność składowiska	Uwagi
1.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Sosnowcu Składowisko Odpadów, kwatera na azbest, ul. Grenadierów 21, 41-216 Sosnowiec	7200 m ³	7200 m ³	3 komory po 2400 m ³
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest w Świętochłowicach, ul. Wojska Polskiego, 41-608 Świętochłowice	20 000 m ³	4300 m ³	-
3.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest Jastrzębie Zdrój, 44-335 Jastrzębie Zdrój, ul. Dębiny 36	16000 m ³	356 m ³	-
4.	Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne z wydzielonym sektorem III dla składowania odpadów zawierających azbest Knurów, 44-193 Knurów ul. Szybowa 44	392 120 m ³	311 330 m ³	-

Źródło: www.bazaazbestowa.pl

4. Ocena stanu aktualnego w zakresie azbestu

W trakcie przeprowadzenia oceny stanu aktualnego środowiska Gminy Włodowice w zakresie wyrobów zawierających azbest wzięto pod uwagę następujące elementy:

- ogólną charakterystykę gminy,
- informacje o programach, planach dotyczących usuwania azbestu na szczeblu krajowym, wojewódzkim i gminnym,
- wyniki pomiarów stężeń włókien azbestu,
- inwentaryzację wyrobów zawierających azbest,
- możliwe dofinansowanie do usuwania wyrobów zawierających azbest.

4.1. Ogólna charakterystyka Gminy Włodowice

Gmina Włodowice to gmina wiejska, położona w województwie śląskim, w powiecie zawierciańskim. Jej powierzchnia wynosi 7 629 ha.

Użytki rolne stanowią 57% całkowitej powierzchni, a użytki leśne 32%. Aż 89% powierzchni gminy objęte jest ochroną, ze względu na położenie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i otuliny.

Gmina Włodowice oddalona jest od Częstochowy o 45 km, a od Katowic o 50 km. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka nr 792.

Warto nadmienić, iż Włodowice to gmina o charakterze krajobrazowym i znacznym potencjale turystycznym, na który wpływa unikatowa rzeźba terenu – łagodne i malownicze skałki jury krajowko-częstochowskiej z różnorodną szatą roślinną, otoczone lasami, łąkami i pastwiskami.

Formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy Włodowice występują następujące formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 t. j. ze zm.):

- Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd”,
- Obszar Natura 2000 „Ostoja Kroczycka” PLH 240032,
- Pomniki przyrody.

➤ Park Krajobrazowy

Na terenie Gminy Włodowice znajduje się Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, który jest jednym z ośmiu parków wchodzących w skład Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Parki Krajobrazowe utworzone zostały, aby praktycznie wdrażać w nich ideę rozwoju zrównoważonego, a szczegółowe cele przedstawiają się następująco:

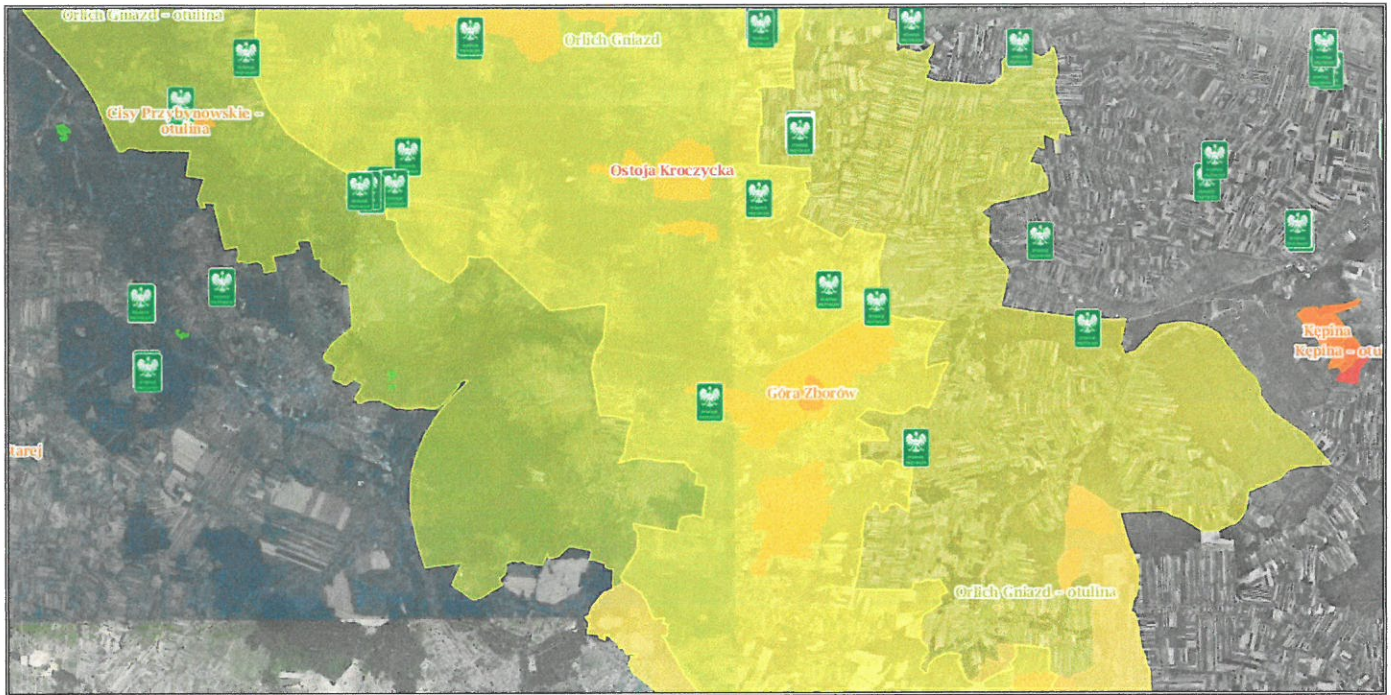
- zachowanie najcenniejszych zasobów i cech środowiska przyrodniczego,
- zabezpieczenie równowagi ekologicznej poprzez dostosowanie rozwoju społeczno-gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych,

- ochrona zasobów, walorów historycznych i kulturowych,
- rozwój edukacji środowiskowej skierowanej do różnych grup odbiorców,
- zapewnienie dostępności terenów o wysokiej atrakcyjności poprzez kanalizowanie ruchu turystycznego i zagospodarowanie tras,
- promowanie walorów Parków.

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd obejmuje teren Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Całkowita powierzchnia parku to 600,85 km² (otuliny 483,88 km²). Powierzchnia i budowa geologiczna terenu Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd ma odbicie w zróżnicowaniu krajobrazowym i przyrodniczym. Zbudowany jest głównie ze skał mezozoicznych, zasadnicza część utworów pochodzi z okresu jurajskiego. Czynnikiem wpływającym na rozwój rzeźby tego terenu jest zjawisko krasowienia. Występujące tutaj jaskinie oraz schroniska skalne to jedne z najbardziej interesujących i piękniejszych obiektów. Pierwszoplanową formą krajobrazu PK Orlich Gniazd stanowiącą również jeden z elementów rzeźby krasowej są licznie występujące tu ostańce wapienne zwane inaczej mogotami. Najbardziej charakterystycznymi elementami krajobrazu tego terenu jest mozaika wierzchowin wapiennych, urozmaiconych pasmami skałek oraz rozcinających je, pozbawionych wody dolin krasowych. Budowa geologiczna ma zasadniczy wpływ na warunki hydrologiczne tego obszaru. Omawiany teren jest bardzo ubogi w wody powierzchniowe (rzek i potoków). Mała ilość stałych systemów wodnych uzupełniana jest przez sieć cieków okresowych, które pojawiają się po ulewnych deszczach, szczególnie w okresie letnim. Wiele wód powierzchniowych ginie pod ziemią w tzw. ponorach, by wypłynąć ponownie w pewnej odległości w postaci źródła krasowego zwanego także wywierzykiem. Urozmaicona rzeźba terenu, niejednolity mikroklimat i stosunki glebowe oraz bogata przeszłość historyczna są przyczyną różnorodności zbiorowisk roślinnych, jakie spotykamy na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, a tym samym w PK Orlich Gniazd. Występują tu bardzo blisko siebie zbiorowiska roślinne, które wykazują skrajne cechy pod względem florystycznym i ekologicznym. Spośród zwierząt na szczególną uwagę zasługują nietoperze, które znajdują ostoje w licznych na terenie parku jaskiniach, schroniskach skalnych i starych wyrobiskach. Występuje tu kilkanaście gatunków tych ssaków. Na terenie parku występuje także wiele rzadkich ciepłolubnych gatunków bezkręgowców. Na uwagę zasługuje także obfitująca w gatunki rzadkie i endemity specyficzna fauna drobnych bezkręgowców żyjących w jaskiniach. Przez ruiny średniowiecznych zamków prowadzi Szlak Orlich Gniazd, który stanowi główną oś turystyczną Jury. Zamki usytuowane na niedostępnych skalnych wzniesieniach - orle gniazda, dały nazwę PK Orlich Gniazd. Większość z nich powstało w XIV w., stanowiły wtedy linię umocnień na południowo-zachodniej granicy państwa piastowskiego. Są to m.in. zamki w Morsku, Smoleniu czy też jeden z największych w Europie - zamek w Podzamczu, który powstał nieco później - w XVI w. Bardzo interesującym elementem krajobrazu są również obiekty sakralne np. zespół kilku kościołów w Pilicy (w otulinie parku). Wśród pałaców wyróżnia się Pałac Padniewskich w Pilicy.

➤ Sieć NATURA 2000

Na terenie Gminy Włodowice znajduje się obszar siedliskowy Natura 2000 - Ostoja Kroczycka (kod obszaru PLH 240032) – o powierzchni 1 391,2 ha (rys. 3).

Rysunek 3. Mapa obszaru Natura 2000 na terenie Gminy Włodowice

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Ostoja Kroczycka

Obszar Ostoi Kroczyckiej usytuowany jest w środkowej części Wyżyny Częstochowskiej. Obejmuje on kilka pasm wzniesień jurajskich (m. in. Skały Kroczyckie, Skały Podlesickie, Skały Rzędkowickie), z których większość jest zwieńczona licznymi ostańcami skalnymi o różnorodnych kształtach. Szata roślinna tego terenu jest zróżnicowana. Duża jego część jest pokryta lasami, na wzniesieniach można spotkać płaty różnych zespołów buczyn, w tym ciepłolubnych buczyn storczykowych, a w ich niższych partiach i obniżeniach wyścielonych piaskami - drzewostany sosnowe. Najlepiej zachowane, rozległe płaty buczyny storczykowej (reprezentatywność w stopniu A - doskonała) znajdują się na wschód i na południe od ośrodka rekreacyjnego Morsko. Nieco mniejsze płaty (o reprezentatywności w stopniu B - dobra) znajdują się na południowych, południowo-zachodnich i zachodnich stokach kilku wzgórz należących do Skał Kroczyckich: Góra Pośrednia, Góra Popielowa, Góra Łysak i Góra Jastrzębnik. We wszystkich najlepiej zachowanych płatach buczyny storczykowej drzewostan bukowy osiągnął wiek ponad 100 lat i liczne są w nim buki o grubości około 80 cm. W runie obecne są niemal wszystkie gatunki charakterystyczne dla siedliska buczyny storczykowej. Na północnych stokach wzgórz znajdują się rozległe płaty żyznych buczyn - żyznej buczyny sudeckiej. Stan ich zachowania jest doskonały (w stopniu A), a zajmowana powierzchnia nieco większa niż buczyny storczykowej. Odlesione stoki wzgórz porastają zarośla z jałowcem, szakłakiem, dereniem, głogami, tarniną i leszczyną oraz fragmenty muraw kserotermicznych. W wielu miejscach dużą powierzchnię zajmują zarośla zdominowane przez jałowca pospolity. Na skałach, które nie są otoczone i ocienione przez las rozwinęły się murawy naskalne. Ze skalicami ostańców związane są też zbiorowiska paproci szczelinowych.

O wartościach przyrodniczych tego obszaru decydują przede wszystkim zbiorowiska roślinne związane z podłożem wapiennym; są to: murawy naskalne, fragmenty muraw kserotermicznych, zarośla jałowca na podłożu wapiennym, ciepłolubne buczyny storczykowe oraz szczelinowe zbiorowiska paproci. Z fitocenozą muraw naskalnych związane są niektóre

rzadkie gatunki roślin, m.in.: goździk siny, kostrzewa blada, skalnica gronkowa (relikt glacialny).

Jaskinia Piętrowa Szczelina położona w granicach ostoi jest wymieniana wśród ważnych ostoi CORINE przede wszystkim z uwagi na zimujące tu nietoperze wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stanowi także środowisko życia dla kilkudziesięciu innych, stwierdzonych tu gatunków bezkręgowców typowych dla tego terenu. Ponadto wymienia się także jej szczególne walory geomorfologiczne (założenie głównej części jaskini na szczelinie wtórnie skrasowiałej, obecność w dolnych salach bogatej, niezniszczonej przez działalność człowieka szaty naciekowej, na ścianach i stropie można dostrzec odciski muszli amonitów).

➤ Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Włodowice ustanowiono 3 pomniki przyrody. Zestawienie tych pomników przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Zestawienie pomników przyrody na terenie Gminy Włodowice

Lp.	Obiekt	Data ustanowienia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis
1.	Skały Rzędkowickie	18.03.2009 r.	Rozporządzenie nr 4/09 Wojewody Śląskiego z dnia 25 lutego 2009 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody pod nazwą „Skały Rzędkowickie” w gminie Włodowice (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2009 r. Nr 35, poz. 799)	Zespół wzgórz ostańcowych ze zbiorowiskami muraw kserotermicznych oraz stanowiskami roślin rzadkich i chronionych, powierzchnia: 445 107 m ²
2.	Źródło Spod Skałki	28.07.2004 r.	Rozporządzenie 37/2004 Wojewody Śląskiego z dnia 2 lipca 2004 r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomnik przyrody tworzy przyrody nieożywionej – źródła o nazwie „Źródło Spod Skałki” wraz ze skałą wapienną (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2004 r. Nr 58, poz. 1857.	-
3.	Zespół źródeł w Zdowie	09.04.2004 r.	Rozporządzenie nr 10/2004 Wojewody Śląskiego z dnia 16 marca 2004 r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomnik przyrody skupienia tworów przyrody nieożywionej – zespołu Źródeł w Zdowie-Piła (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2004 r. Nr 19, poz. 750)	-

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

4.2. Informacje o programach, planach dotyczących usuwania azbestu na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Najważniejszym dokumentem określającym organizację i przebieg wycofania azbestu z gospodarki jest „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia tego wieloletniego programu w dniu 14 lipca 2009 r., a w dniu 15 marca 2010 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą.

Głównymi celami „POKzA” są:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do 2032 r., w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu. Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- zadania legislacyjne;
- działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwienia włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwienia włókien azbestowych;
- monitoring realizacji Programu przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
- działania w zakresie ochrony zdrowia.

Zgodnie z omawianym Programem gmina powinna zapewnić wywóz odpadów zawierających azbest na składowisko odpadów lub zapewnić ich dostarczenie do przewoźnego urządzenia do przetwarzania odpadów zawierających azbest. Koszt transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest powinien zostać pokryty ze środków własnych gminy, przy udziale środków właścicieli nieruchomości, dotacji i pożyczek funduszy ochrony środowiska lub innych źródeł dostępnych dla gminy. Udział środków właścicieli nieruchomości powinien być niewielki, ze względu na fakt, iż koszt nowego pokrycia dachowego czy elewacyjnego nie może być pokryty w ramach wsparcia finansowego z krajowych lub z unijnych funduszy ochrony środowiska.

Wsparcie finansowe usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych powinno być koordynowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, przy czym warunkowane jest to posiadaniem rzetelnie wykonanej inwentaryzacji oraz planu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Znacznego wzmocnienia wymaga monitoring realizacji Programu z wykorzystaniem narzędzi informatycznych. W ramach omawianego Programu kontynuowane będą prace aktualizacyjne bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest. Planowana jest modernizacja tej bazy w celu wdrożenia elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest (ESIP).

Zgodnie z Programem do zadań samorządu gminy należy:

- gromadzenie przez burmistrza informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl,
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie przy udziale środków właścicieli nieruchomości,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032

Podstawowym celem programu jest aktywizacja działań związanych z oczyszczeniem terenu województwa śląskiego z azbestu, tj. wyrobów zawierających azbest i odpadów azbestowych w określonym horyzoncie czasowym. Zarząd Województwa Śląskiego Uchwałą Nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 roku przyjął Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032.

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022

Główne cele krajowej gospodarki odpadami zostały określone w KPGO 2022 uchwalonym w 2016 r. przez Radę Ministrów. Zgodnie z tym dokumentem ogłoszonym w Monitorze Polskim z dnia 01 lipca 2016 r. (M. P. z 2016 r., poz. 784) dla odpadów zawierających azbest, zakłada się sukcesywne osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów ***Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.***

W gospodarce odpadami zawierającymi azbest przyjęto następujące kierunki działań:

- działania informacyjno-edukacyjne w zakresie właściwego gospodarowania odpadami zawierającymi azbest, w szczególności zagrożenia,
- kontynuacja oraz zwiększenie zaangażowania i wsparcia udzielanego przez administrację samorządową na rzecz działań związanych z usuwaniem azbestu, między innymi dotacje i zachęty,
- uwzględnianie w ramach realizowanych projektów dotyczących termomodernizacji pełnych efektów ekologicznych, to jest informacji na temat ilości usuniętych i unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego 2016-2022

Główne cele gospodarki odpadami dla województwa śląskiego zostały określone w Planie Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego 2016-2022 przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r.

Plan ten zakłada osiąganie celów określonych w przyjętym Uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010 r. Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu oraz w „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”.

W programie przyjęto, iż w latach 2013-2022 z terenu województwa śląskiego powinny być poddane unieszkodliwieniu 40% tych odpadów, tj. 114 880 Mg (czyli ponad 90 tys.m³).

Kierunki działań w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami podejmowane dla odpadów zawierających azbest to:

- intensyfikacja procesu usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez realizację zadań ujętych w **Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032**.
- rozbudowanie składowiska odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Osiągnięcie założonych celów w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest wymaga:

- a) kontynuacji działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących problematyki azbestu (ulotki, spotkania informacyjne, seminaria, spotkania w mediach itp.),
- b) kontynuacji wsparcia udzielanego przez instytucje finansowe działające w zakresie ochrony środowiska na rzecz działań związanych z usuwaniem azbest.

4.3. Ocena realizacji działań w zakresie odpadów zawierających azbest

Głównym założeniem jest oczyszczenie do końca 2032 r. terenu Gminy Włodowice z azbestu oraz usunięcie wyrobów azbestowych. Do realizacji tego celu niezbędne są działania takie jak:

- wykonanie pełnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest występujących na terenie gminy,
- coroczna aktualizacja bazy danych dotyczących wyrobów zawierających azbest,
- zapewnienie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest ze środków krajowych i europejskich.

Z wyżej wymienionych założeń dotychczas na terenie Gminy Włodowice podjęto następujące działania:

- w 2011 r. opracowano i przyjęto „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2011-2032”,

- w 2015 r. dokonano Aktualizacji inwentaryzacji i ww. Programu oraz sporządzono dokument pn. „Aktualizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2015-2018 z perspektywą do 2032”,
- w 2019 r. przeprowadzono kolejną inwentaryzację (spis z natury) oraz opracowano kolejną „Aktualizację Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku” (niniejsze opracowanie).

W latach 2015-2018 usunięto następujące ilości azbestu:

- 16 szt. wniosków o dofinansowanie – zebrano 26,543 Mg azbestu,
- 26 szt. wniosków o dofinansowanie – zebrano 66,682 Mg azbestu,
- 9 szt. wniosków o dofinansowanie – zebrano 22,622 Mg azbestu,
- 7 szt. wniosków o dofinansowanie – zebrano 16,156 Mg azbestu.

Dla zrealizowania głównego celu, jakim jest usunięcie wyrobów zawierających azbest do 2032 r. z terenu gminy, należy zintensyfikować działania w kierunku pozyskiwania środków na dalsze usuwanie tych wyrobów oraz nadal rozszerzać działalność informacyjną na temat szkodliwości azbestu.

4.4. Wyniki pomiarów stężeń włókien azbestu

Badania powietrza na zawartość włókien azbestu zostały wykonane przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi na zlecenie Zakładu Epidemiologii Środowiskowej tegoż Instytutu, prowadzącego Ośrodek Referencyjny Badań Oddziaływania Azbestu. Pomiarów stężeń włókien azbestu w województwie śląskim zostały przeprowadzone w 2006, 2007, 2008 i 2010 r. Punkty pomiarowe wytypowane zostały w 22 powiatach łącznie na terenie 38 gmin. Wyznaczono 133 punktów pomiarowych poboru powietrza atmosferycznego. W każdym punkcie pomiarowym pobrane zostały 3-4 próbki powietrza (łącznie 488 próbek powietrza). Najbliżej Gminy Włodowice wyznaczono punkty pomiarowe w Ogrodzieńcu (11 punktów) i w Zawierciu (2 punkty).

Wyznaczanie miejsc poboru próbek powietrza, zasad pomiarowych oraz sam pobór powietrza zostały dokonane zgodnie z Polską Normą PN-84/Z-04008.02 dotyczącą ochrony czystości powietrza, pobierania próbek i wytycznych ogólnych pobierania próbek powietrza atmosferycznego. Przy doborze punktów pomiaru stężenia włókien azbestu w powietrzu wzięto pod uwagę występowanie potencjalnych źródeł znacznej emisji pyłu (nagromadzenie stosunkowo dużej ilości zabudowanych materiałów azbestowo-cementowych) i potencjalne narażenie dużych grup mieszkańców.

W oparciu o te informacje, przy ścisłej współpracy z osobami bardzo dobrze znającymi teren, dobór punktów ukierunkowany został na miejsca stosunkowo największej koncentracji budynków, w których zastosowano wyroby azbestowo-cementowe.

Średnie stężenie włókien azbestu w powietrzu atmosferycznym w punktach pomiarowych najbliżej położonych od Gminy Włodowice, na terenie Ogrodzieńca wyniosło średnio 663 wł./m³, a na terenie Zawiercia wyniosło średnio 333 wł./m³. Wartość ta w całym województwie wyniosła 679 wł./m³. Nie nastąpiło przekroczenie wartości zawartości włókien azbestowych regulowane polską normą, wynoszącą 1 000 wł./m³.

Pochodzenie włókien zawartych w powietrzu w pobliżu Gminy Włodowice i na jej terenie, oprócz ilości będących w sposób naturalny w powietrzu atmosferycznym, to przede wszystkim włókna uwalniające się ze skorodowanych pokryć dachowych, które jeszcze są w eksploatacji.

4.5. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest jest podstawowym warunkiem do przeprowadzenia działań związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych. Na terenie Gminy Włodowice w ramach niniejszego Programu inwentaryzacja została przeprowadzona w lutym 2019 r. w oparciu o dotychczasową inwentaryzację oraz ankiety dotyczące oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów azbestowych oraz o informacje o wyrobach zawierających azbest.

Mieszkańcy zobowiązani zostali do podania informacji dotyczących zastosowania azbestu na terenie posesji tj.: miejsca występowania (ulicy i numeru domu), rodzaju wyrobu azbestowego oraz stanu i stopnia uszkodzenia wyrobów azbestowych. Inwentaryzacją objęte były wszystkie zabudowania mieszkalne i gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy.

Inwentaryzacja na podstawie, której zestawiono oraz określono ilości i stan wyrobów zawierających azbest przeprowadzona została przez wyspecjalizowanych ankieterów z firmy IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. w Katowicach, którzy zebrali te informacje podczas pracy w terenie.

Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, w celu ustalenia ilości wyrobów zawierających azbest w jednostce wagowej, stosuje się wskaźnik przeliczeniowy, który wynosi 11 kg na każdy m² azbestu.

Jak wynika z inwentaryzacji prowadzonej w Gminie Włodowice w 2019 r. ilość wyrobów zawierających azbest wynosi **1 126,834 Mg**. (Wg inwentaryzacji z 2015 r. ilość zinwentaryzowanego azbestu i wyrobów zawierających azbest wynosiła **1 252,57 Mg**, przy czym 20,24 Mg były to wyroby zdemontowane, płyty luzem). Największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest występuje w starszych obiektach mieszkalnych oraz inwentarskich stanowiących własność mieszkańców. Są to przede wszystkim pokrycia dachowe i elewacyjne tj. płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie typu karo.

4.5.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w Gminie Włodowice w podziale na sołectwa

W tab. 3 przedstawiono wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej w Gminie Włodowice w 2019 r. dla zabudowy mieszkaniowej, budynków gospodarczych i innych tj. garaży i budynków niemieszkalnych w podziale na poszczególne sołectwa.

Tabela 3. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach na terenie Gminy Włodowice

Lp.	Nazwa	Ilość wyrobów [m ²]	Ilość wyrobów [Mg]
1.	Góra Włodowska	13 903,73	152,941
2.	Hucisko	7 915,00	87,065
3.	Kopaniny	1 280,00	14,080
4.	Morsko	5 944,55	65,390
5.	Parkoszowice	10 110,00	111,210
6.	Rudniki	11 394,00	125,334
7.	Rzędkowice	14 082,82	154,911
8.	Skałka	2 700,00	29,700
9.	Włodowice	14 776,36	162,540
10.	Zdów	20 333,00	223,663
Suma wszystkich wyrobów		102 439,46	1 126,834

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy azbestowej

Zabudowa mieszkaniowa charakteryzuje się występowaniem azbestu w postaci pokrycia dachowego i elewacyjnego przede wszystkim płyty faliste oraz płyty płaskie – „karo”. Wyroby azbestowe spotyka się głównie na budynkach mieszkalnych i budynkach gospodarczych.

4.5.2. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj wyrobu oraz w podziale na rodzaj wyrobu

W tab. 4 przedstawiono wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj wyrobu tj. płyty azbestowo-cementowe faliste i płyty azbestowo-cementowe płaskie.

Tabela 4. Ilość wyrobów azbestowych w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj wyrobu

Lp.	Rodzaj wyrobu	Ilość wyrobu [m ²]	Ilość wyrobu [Mg]	Procent poszczególnych wyrobów w całkowitej ilości pokryć azbestowych [%]
1.	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	26 046,00	286,506	25,4
2.	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	76 393,46	840,328	74,6
Suma wszystkich wyrobów		102 439,46	1 126,834	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy azbestowej

W tab. 5 przedstawiono wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj zabudowy tj. budynki mieszkalne, budynki gospodarcze i inne, w tym garaże i azbest zmagazynowany na terenie posesji.

Tabela 5. Ilość wyrobów azbestowych w Gminie Włodowice w podziale na rodzaj zabudowy

Lp.	Rodzaj zabudowy	Ilość wyrobu [m ²]	Ilość wyrobu [Mg]	Procent poszczególnych obiektów w całkowitej ilości pokryć azbestowych [%]
1.	Budynki mieszkalne	32 528,36	357,812	31,75
2.	Budynki gospodarcze	66 876,92	735,646	65,28
3.	Inne, w tym garaże, budynki niemieszkalne	638,18	7,02	0,63
4.	Azbest zmagazynowany na posesji	2 396,00	26,356	2,34
Suma wszystkich wyrobów		102 439,46	1 126,834	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy azbestowej

4.5.3. Ocena stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Stan techniczny wyrobów azbestowych znajdujących się w budownictwie mieszkaniowym i budynkach gospodarczych oszacowano na podstawie danych z inwentaryzacji w terenie. Celem klasyfikacji przedmiotowych wyrobów do dalszego ich użytkowania było określenie „stopienia pilności działań naprawczych”. Przeprowadzona ocena obejmowała określenie:

- sposobu zastosowania azbestu,
- struktury powierzchni wyrobu z azbestem,
- możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem,
- miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych,
- wykorzystanie miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej.

Na podstawie powyższych danych określono stopień pilności w zależności od stanu oraz zagrożenia, jakie może spowodować dany wyrób azbestowy. Sumaryczna liczba punktów określiła stopień pilności:

- **Stopień pilności I** – 120 punktów i więcej – wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie,
- **Stopień pilności II** – od 95 do 115 punktów – wymagana ponowna ocena do 1 roku,
- **Stopień pilności III** – do 90 punktów – wymagana ponowna ocena do 5 lat.

Dotychczas w Gminie Włodowice zinwentaryzowano łącznie **1 012 szt.** obiektów zawierających azbest, w których określono stopień pilności działań naprawczych (tab. 6).

Tabela 6. Ilość wyrobów azbestowych w Gminie Włodowice w podziale na stopień pilności działań naprawczych

Lp.	Stopień pilności	Ilość wyrobu [m ²]	Ilość wyrobu [Mg]	Ilość budynków [szt.]	Procent poszczególnych obiektów wg stopni pilności [%]
1.	I stopień pilności	21 343,82	234,782	193	19,07
2.	II stopień pilności	8 272,00	90,992	80	7,91
3.	III stopień pilności	72 823,64	801,06	739	73,02
Suma		102 439,46	1 126,834	1 012	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z bazy azbestowej

Przeprowadzona ocena stanu wyrobów zawierających azbest umożliwia ustalenie kolejności podejmowanych działań naprawczych oraz prac związanych z wymianą, naprawą lub możliwością odłożenia powyższych działań w czasie. Należy bowiem zaznaczyć, że nie wszyscy właściciele obiektów są zainteresowani wymianą pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych, gdyż związane jest to z dużymi kosztami zakupu nowego pokrycia dachu.

4.5.4. Oszacowanie kosztów usunięcia azbestu

Koszt usunięcia wyrobów azbestowych został oszacowany na podstawie informacji uzyskanych od firm zajmujących się demontażem, usuwaniem tych wyrobów i transportem do miejsca ich unieszkodliwiania. Całkowity koszt usunięcia wyrobów azbestowych tj. demontażu, transportu i składowania przyjęto w granicach 8,80 zł/m² wyrobu azbestowego (800 zł/Mg) brutto. Koszt ten zależy jest od kilku czynników tj. miejsca zabudowania wyrobów, wysokości obiektu oraz ilości demontowanych elementów. Szacunkowe koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych według stopnia pilności działań naprawczych przedstawiono w tab. 7.

Tabela 7. Oszacowane koszty usunięcia wyrobów azbestowych

Lp.	Stopień pilności	Ilość wyrobu [m ²]	Koszt jednostkowy [zł/m ²]	Koszt całkowity [zł]
1.	I stopień pilności	21 343,82	8,80	187 825,62
2.	II stopień pilności	8 272,00	8,80	72 793,60
3.	III stopień pilności	72 823,64	8,80	640 848,03
Suma		102 439,46	8,80	901 467,25

Źródło: Opracowanie własne

5. Cele i zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest

Nadrzędnym celem programu usuwania wyrobów zawierających azbest jest:

Usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice oraz minimalizacja szkodliwego oddziaływania azbestu na ludzi i środowisko

Osiągając powyższy cel wypełnione zostanie zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu naszego kraju z wyrobów zawierających azbest do 2032 roku.

Dla realizacji założonego celu w latach 2019-2032 w niniejszym Programie ustalone zostały następujące działania:

- edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, sposobów postępowania, bezpiecznego jego usuwania oraz unieszkodliwiania,
- działalność informacyjna – współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- pozyskiwanie funduszy na realizację Programu,
- umieszczenie w „bazie azbestowej” danych dotyczących inwentaryzacji z terenu Gminy Włodowice oraz bieżąca jej aktualizacja,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów będących własnością osób fizycznych,
- dofinansowanie do odbioru odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych i innych oraz przekazanie do unieszkodliwiania poprzez składowanie odpadów zawierających azbest na składowiskach azbestowych,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów innych niż zabudowa mieszkaniowa,
- aktualizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji.

6. Finansowanie zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest

Do podstawowych źródeł finansowania działań w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest zalicza się:

- pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- środki własne właścicieli obiektów objętych Programem (szczególnie osób prawnych).

Samorząd terytorialny zmierzający do sukcesywnego usuwania wyrobów azbestowych i likwidacji skutków jego szkodliwości może starać się o dofinansowanie powyższych działań z funduszy jednostek samorządowych, środków funduszy ekologicznych oraz ze środków funduszy Unii Europejskiej. Dlatego też istotną rolę samorządu jest pozyskanie funduszy na wsparcie realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy, w szczególności dla prywatnych właścicieli obiektów, dla których usunięcie wyrobów zawierających azbest niejednokrotnie przekracza możliwości finansowe.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej NFOŚiGW

Dofinansowanie ze środków finansowych NFOŚiGW przeznacza się na cele określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Udzielane przez Narodowy Fundusz wsparcie finansowe, w formie pożyczek, kredytów lub dotacji, generalnie nie może przekraczać 80% kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarżane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów. Szczegółowe zasady udzielania i umarżania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu i wraz z listą priorytetowych programów NFOŚiGW w danym roku kalendarzowym zamieszczane są na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl. Obecna sytuacja prawna nie pozwala na finansowanie ze środków pochodzących z funduszy ochrony środowiska osób fizycznych.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej WFOŚiGW

Od 2011 r. WFOŚiGW wspiera realizację zadań związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest z udziałem środków bezzwrotnych udostępnionych przez NFOŚiGW. Uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, związanych z usuwaniem azbestu, przyczynia się zwiększenia tempa realizacji „Rządowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

Beneficjentem środków w programie są mieszkańcy gmin, natomiast wnioskodawcą i koordynatorem obszarowego programu usuwania azbestu są jednostki samorządu terytorialnego, na terenie których prowadzone są prace.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest posiadanie przez Gminę inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Warunki finansowania zadań w latach 2016-2019 są korzystniejsze niż w latach ubiegłych, ponieważ WFOŚiGW przeznaczył na realizację zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwieniem azbestu wsparcie bezzwrotne. Łącznie dofinansowanie w formie dotacji ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW może wynosić do 100% kosztów kwalifikowanych zadania, lecz nie więcej niż 800 zł/Mg odpadu zawierającego azbest (jeżeli na zadanie składają się: demontaż, zbieranie, transport i unieszkodliwienie lub zabezpieczenie odpadów zawierających azbest) i 600 zł/Mg odpadu zawierającego azbest (jeżeli na zadanie składają się: zbieranie, transport i unieszkodliwienie lub zabezpieczenie odpadów zawierających azbest). Uzupelnienie dofinansowania może stanowić pożyczka ze środków WFOŚiGW.

W 2019 r. zmianie uległ termin naboru wniosków: Termin składania wniosków: do **15.04.2019 r.** Termin zakończenia zadań: **30.09.2019 r.**

7. Harmonogram realizacji Programu

Wyznaczone zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest należy prowadzić według harmonogramu, przedstawionego w tab. 6. W harmonogramie tym uwzględniono rodzaj poszczególnych zadań i okres ich realizacji.

Tabela 8. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
1.	Aktualizacje programu usuwania wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją	2023, 2027, 2031	Gmina Włodowice	WFOŚiGW Ministerstwo Rozwoju Budżet Gminy
2.	Aktualizacja bazy azbestowej o dane dotyczące lokalizacji, ilości i stanu wyrobów zawierających azbest	2019-2032	Gmina Włodowice	Budżet Gminy
3.	Działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, współpraca z lokalnymi mediami, ulotki, materiały informacyjne	2019-2032	Gmina Włodowice	Budżet Gminy
4.	Pozyskiwanie funduszy na realizację Aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice	2019-2032	Gmina Włodowice	NFOŚiGW WFOŚiGW Ministerstwo Rozwoju Starostwo Powiatowe BOŚ Inne fundusze
5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów będących własnością osób fizycznych	2019-2032	Właściciel nieruchomości	Środki własne mieszkańców, dofinansowanie uzyskane z Gminy
6.	Przedkładanie Marszałkowi przez Wójta Gminy informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu	2019-2032	Gmina Włodowice	-
7.	Monitoring realizacji Aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice	2019-2032	Gmina Włodowice	-

Źródło: Opracowanie własne

8. Sposób monitoringu programu

Istotnym elementem zarządzania Programem jest monitorowanie realizacji zadań w nim wyznaczonych, bieżące gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących ilości i miejsc, z których usunięto wyroby zawierające azbest. Przewidywane zadania związane z monitorowaniem realizacji „Programu” to:

- gromadzenie i aktualizacja danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest,
- kontrola wykorzystania środków finansowych.

Jednostką odpowiedzialną za nadzór nad realizacją Programu jest Urząd Gminy Włodowice. Ocena realizacji Programu powinna być wykonywana przy uwzględnieniu zaproponowanych w tab. 7 wskaźników monitorowania.

Tabela 9. Wskaźniki monitoringu Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Lp.	Wskaźnik	Jednostka
1.	Ilość nieruchomości, budynków, budowli, obiektów, urządzeń i instalacji z wyrobami azbestowymi	szt.
2.	Ilość wyrobów azbestowych znajdujących się w nieruchomościach, budynkach, budowlach, obiektach, urządzeniach i instalacjach	Mg
3.	Ilość wytworzonych odpadów azbestowych poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest	Mg
4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej	%
5.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	zł/rok

Źródło: Opracowanie własne

9. Podsumowanie

Niebezpieczeństwo emisji włókien azbestu do środowiska pojawia się dopiero na skutek nieprawidłowego użytkowania wyrobów azbestowych, natomiast nie jest szkodliwa sama obecność tych wyrobów w nieruchomościach, budynkach, budowlach, obiektach, urządzeniach i instalacjach.

Celem Programu jest usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Włodowice oraz minimalizacja szkodliwego oddziaływania azbestu na ludzi i środowisko.

Dla realizacji założonego celu w latach 2018-2032 w niniejszym Programie ustalone zostały następujące działania:

- edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, sposobów postępowania, bezpiecznego jego usuwania oraz unieszkodliwiania,
- działalność informacyjna – współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- pozyskiwanie funduszy na realizację Programu,
- umieszczenie w „bazie azbestowej” danych dotyczących inwentaryzacji z terenu Gminy Włodowice oraz bieżąca jej aktualizacja,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów będących własnością osób fizycznych,
- dofinansowanie do odbioru odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych i innych oraz przekazanie do unieszkodliwiania poprzez składowanie odpadów zawierających azbest na składowiskach azbestowych,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów innych niż zabudowa mieszkaniowa,
- aktualizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji.

Kontynuowanie praktyki gospodarczej założeń „**Aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku**” stwarza szanse dalszego prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest dlatego, że Program zakłada dalsze dofinansowanie do usuwania wyrobów azbestowych oraz zaangażowanie w proces jego realizacji samorządu lokalnego ze wskazaniem jednoznacznej odpowiedzialności za poszczególne zadania ujęte w dokumencie.

Istotne jest zastosowanie się właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości do obowiązku informowania o miejscu lokalizacji wyrobów, a także prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów azbestowych oraz przekazywania powyższych danych właściwym jednostkom. Umożliwi to dalsze skuteczne podejmowanie działań przez jednostkę samorządową mających na celu pomoc właścicielom, zarządcom i użytkownikom nieruchomości w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu.

Ponadto upowszechnienie niniejszego Programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości ekologicznej społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu.

10. Literatura

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, 2010 r.
2. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032. Katowice, 2011 r.
3. Krajowy plan gospodarki odpadami 2022, Warszawa, 2016 r.
4. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024. Katowice, 2015 r.
5. Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego 2016-2022. Katowice, 2017 r.
6. Ministerstwo Gospodarki, Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych, Warszawa, 2008 r.
7. N. Szeszenia-Dąbrowska, W. Sobala: Zanieczyszczenie środowiska azbestem - Skutki zdrowotne. Raport z badań. Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, Łódź 2010 r.
8. Aktualizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2015-2018 z perspektywą do 2032. Włodowice, kwiecień 2015 r.
9. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022 dla Gminy Włodowice, Włodowice, listopad 2015 r.
10. Bank Danych Lokalnych, GUS.
11. www.bazaazbestowa.pl
12. <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

11. Załączniki

- Załącznik 1** - Wykaz obowiązujących aktów prawnych dotyczących azbestu wg „POKA”.
- Załącznik 2** - Wzory dokumentów niezbędnych do realizacji podstawowych obowiązków w zakresie azbestu (wzór karty ewidencji odpadów niebezpiecznych, wzór karty przekazania odpadu, wzór informacji o wyrobach zawierających azbest, wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania, wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest).

Załącznik 1

Ustawy:

1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. 2018 r., poz. 917, t. j.).
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2017 r., poz. 2119, t.j.).
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2018 r., poz. 1202 t.j.).
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 r. poz. 799, t.j. ze zm.).
5. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2018 r. poz. 992, t.j. ze zm.).
6. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. 2018 r., poz. 143, t.j.).
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2018 r., poz. 169 t.j.).
8. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. 2018 r., poz. 1466 t.j.).

Rozporządzenia:

- 1) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. 2004, Nr 183, poz. 1896).
- 2) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920) i Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2005 r. Nr 131, poz. 1100).
- 3) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005, Nr 13, poz. 109).
- 4) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011 r., Nr 33, poz. 166).
- 5) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1286).
- 6) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 stycznia 2015 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. 2015, poz. 110).
- 7) Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 r., Nr 8, poz. 31).
- 8) Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649) wraz ze zmianą

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2010, Nr 162, poz. 1089).
- 9) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005, Nr 216, poz. 1824).
 - 10) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2014, poz. 1923).
 - 11) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2014, poz. 1973).
 - 12) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. 2014, poz. 1169).
 - 13) Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2015 r., poz. 1450).
 - 14) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 25) w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest.
 - 15) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013 r., poz. 523).
 - 16) Oświadczenie Rządowe z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. 2013 r., poz. 815).
 - 17) Obwieszczenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2018 r. poz. 963).
 - 18) Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. 2012 r., poz. 695 t.j. ze zm).
 - 19) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003, Nr 120, poz. 1126).
 - 20) Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2012 r., poz. 619) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 23 lutego 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 315).

Powyższe ustawy i rozporządzenia dostępne są na stronach internetowych odpowiednich ministerstw oraz na stronie www.isap.sejm.gov.pl

Dyrektywy i decyzje

Poniższe dyrektywy i decyzje dostępne są na stronie <http://eur-lex.europa.eu/pl/index.html>

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27).
2. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str. 201, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317).

Zmieniające dyrektywę Rady 76/769:

- *Dyrektywa Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowująca po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu o stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999, s. 18, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 24, str. 193).*
 - *Dyrektywa Rady 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. zmieniająca po raz piąty dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 263 z 24.09.1983, str. 33; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 7, str. 118).*
 - *Dyrektywa Rady 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. zmieniająca po raz siódmy (azbest) dyrektywę 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1985, str. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 86).*
 - *Dyrektywa Komisji 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. dostosowująca do postępu załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 363 z 31.12.1991, str. 36; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 11, str. 13).*
3. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 263 z 29.09.1983, str. 25, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264).

Zmieniające dyrektywę Rady 83/477:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/18/WE z dnia 27 marca 2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 97, z 15.04.2003, str. 48; ; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, str. 312).
 - Dyrektywa Rady 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. zmieniająca dyrektywę 83/477/EWG w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz. Urz. WE 206 z 29.07.1991, str. 16; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 415).
 - Dyrektywa Rady 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników chemicznych przy pracy (czternasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 131 z 5.05.1998, str. 11, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 3, str. 279).
4. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269).
 5. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349).
 6. Dyrektywa Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 377 z 21.12.1991, str. 20, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz. 15, t. 2, str. 78).
 7. Dyrektywa Rady 92/57EWG z dnia 24 czerwca 1992 r. w sprawie wprowadzenia minimalnych wymagań bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na tymczasowych lub ruchomych budowach (ósma szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 245, z 26.08.1992, str. 6, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz.5, t. 2, str. 71).
 8. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str.12, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 213).
 9. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35).
 10. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228).
 11. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do

- dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str. 27, Dz. Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).
12. Dyrektywa 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE) (Dz. Urz. WE L 37 z 13.02.2003, str. 24, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz. 15, t. 7, str. 359).
 13. Dyrektywa 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L114 z 27.4.2006, str. 9).
 14. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1013/2006 z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. WE L 190, z 12.07.2006, str. 1).
 15. Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. WE L 396, z 30.12.2006, str. 1 oraz sprostowanie w Dz. Urz. WE L 136, z 29.05.2007, str. 3).

Załącznik 2

WZÓR KARTY EWIDENCJI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

KARTA EWIDENCJI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ¹⁾										
Kod odpadu ²⁾						Nr karty	Rok kalendarzowy			
Rodzaj odpadu ²⁾										
Sprzedawca odpadów lub pośrednik w obrocie odpadami ³⁾										
Nr rejestrowy ⁴⁾			NIP ⁵⁾		REGON ⁵⁾					
Adres sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami ⁶⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy		
Ulica		Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy				
Podmiot prowadzi działalność jako ⁷⁾										
☐ sprzedawca odpadów ☐ pośrednik w obrocie odpadami										
Miesiąc	Masa odpadów [Mg] ⁸⁾	Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad			Posiadacz odpadów, który przyjmuje odpad			Imię i nazwisko osoby sporządzającej		
		Imię i nazwisko lub nazwa	Adres zamieszkania lub siedziby	Nr rejestrowy ⁴⁾	Imię i nazwisko lub nazwa	Adres zamieszkania lub siedziby	Nr rejestrowy ⁴⁾			

Objaśnienia:

- 1) Kartę sporządzają sprzedawca odpadów i pośrednik w obrocie odpadami, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, niebędący posiadaczami odpadów.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 3) Podać imię i nazwisko lub nazwę sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami.
- 4) Należy podać numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 5) O ile posiada.
- 6) Podać adres zamieszkania lub siedziby sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami.
- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat.
- 8) Podać masę odpadów niebezpiecznych co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku. W przypadku gdy masa odpadów jest mniejsza niż 1 kg, należy podać masę w zaokrągleniu do 1 kg.

WZÓR KARTY PRZEKAZANIA ODPADÓW

KARTA PRZEKAZANIA ODPADÓW		Nr karty ¹⁾		Rok kalendarzowy		
Nazwa i adres posiadacza odpadów, który przekazuje odpad ^{2),3)}		Nazwa i adres posiadacza odpadów transportującego odpad ^{2),4),5)}				Nazwa i adres posiadacza odpadów, który przyjmuje odpad ^{2),6)}
Miejsce prowadzenia działalności ⁷⁾		Miejsce prowadzenia działalności ⁷⁾				
Nr rejestrowy ⁸⁾		Nr rejestrowy ⁸⁾		Nr rejestrowy ⁸⁾		
NIP ⁹⁾		NIP ⁹⁾		NIP ⁹⁾		
REGON ⁹⁾		REGON ⁹⁾		REGON ⁹⁾		
Posiadacz odpadów, któremu należy przekazać odpad ¹⁰⁾						
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ¹¹⁾						
Wnoszący o wydanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych ¹²⁾		TAK ☐				NIE ☐
Kod odpadu ¹³⁾		Rodzaj odpadu ¹³⁾				
Data/miesiąc ^{14),15)}		Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹⁶⁾		Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{5),17)}		Numer certyfikatu oraz numery pojemników ¹⁸⁾
Potwierdzam przekazanie odpadu ¹⁾		Potwierdzam przyjęcie odpadów do transportu i wykonanie usługi transportu ^{4),5)}				Potwierdzam przyjęcie odpadu ¹⁾
data, pieczęć ¹⁹⁾ i podpis		data, pieczęć ¹⁹⁾ i podpis				data, pieczęć ¹⁹⁾ i podpis

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu oraz adres zamieszkania lub siedziby.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadów jest obowiązany podmiot, który uzyskał wpis do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399, ze zm.). Kartę przekazania odpadów należy wypełnić osobno dla każdej gminy, z której odpady są odbierane.
- 4) Dotyczy posiadacza odpadów transportujących odpady.
- 5) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 6) W przypadku władających powierzchnią ziemi, na której komunalne osady ściekowe są stosowane zgodnie z art. 71 i art. 96 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, ze zm.), należy podać imię i nazwisko oraz adres zamieszkania.
- 7) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku prowadzenia działalności w zakresie obiektów liniowych, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, ze zm.), oraz w przypadku wykonywania usług, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, należy wpisać nazwę województwa i gminy, na terenie których są wytwarzane odpady w związku z prowadzoną działalnością w zakresie ww. obiektów liniowych lub świadczeniem ww. usług. W przypadku podmiotu, który uzyskał wpis do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać nazwę województwa i gminy.
- 8) O ile dotyczy. Podać numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 9) O ile posiada.
- 10) Podać imię i nazwisko lub nazwę oraz adres, pod który należy dostarczyć odpad.
- 11) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji innemu posiadaczowi odpadów oraz zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 12) Dotyczy wyłącznie wytwórcy zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych przekazującego te odpady do unieszkodliwienia w spalarni odpadów. W przypadku gdy wytwórca zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych przekazuje odpady zbierającemu, który uzyskał zezwolenie, o którym mowa w art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, należy sporządzić osobny wniosek o wydanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie i przekazać go do spalarni odpadów.
- 13) Zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- 14) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać każdą datę przekazania odpadu.
- 15) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadów lub jako zbiorcza karta przekazania odpadów obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady, temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 16) Podać masę odpadów z dokładnością do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne. W przypadku gdy masa odpadów jest mniejsza niż 1 kg, należy podać masę w zaokrągleniu do 1 kg.
- 17) Dotyczy odpadów niebezpiecznych.
- 18) W przypadku posiadacza odpadów przekazującego odpady rtęci metalicznej do czasowego składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej oraz w przypadku zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać numer certyfikatu oraz numery pojemników.
- 19) Nie dotyczy dokumentu opatrzonego bezpiecznym podpisem elektronicznym.

WZÓR OZNAKOWANIA INSTALACJI LUB URZĄDZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
ORAZ RUR AZBESTOWO-CEMENTOWYCH

Pomieszczenie zawiera azbest*

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}H$ szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

WZÓR OZNAKOWANIA DRÓG UTWARDZONYCH ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST PRZED WEJŚCIEM W ŻYCIE USTAWY Z DNIA 19 CZERWCA 1997 R. O ZAKAZIE STOSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, ALE NIEZABEZPIECZONYCH TRWALE PRZED EMISJĄ WŁÓKIEN AZBESTU

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 30 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}$ H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

WZÓR

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....
.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....
.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....
.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....
(podpis)

data

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrabione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

WZÓR

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włodowice na lata 2019-2022 z perspektywą do 2032 roku

1	2	3	4
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

- Stopień pilności I** od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie
- Stopień pilności II** od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
- Stopień pilności III** do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, Inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrabione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.